

Marcu Istrate, Daniela (Bukarest, a Román Akadémia "Vasile Pârvan" Régészeti Intézete): *Tipikus és atipikus a dél-erdélyi városi temetkezési körzetek adminisztrációjában a 12–16. században*

Az elmúlt évszázad tapasztalatai Európában arra mutatnak rá, hogy mennyire értékesek a régészeti leletek egy-egy város történetének rekonstruálásában, és hogy milyen jól kiegészítik az írott forrásokat. A régészet nem csupán kiegészíti az írott forrásokat olyan információkkal, részletekkel, amelyekről nem maradt fenn írott forrás, hanem jobb értelmezési lehetőséget is nyújt egy-egy adott korról szóló ismereteinkhez.

Ami Erdélyt illeti, a városi régészet, bár száz éves múltra tekint vissza, még gyerekcipőben jár. Legtöbb esetben kisebb ásatások leleteit vizsgálhatjuk meg, ezek azonban nem járnak látványosabb és átfogóbb előnnyel, ami az értelmezésüket illeti. Nagyobb kutatásra ritkán adódott lehetőség, általában ez városrendezési vagy restaurálási tervhez kapcsolódott és korántsem alapult csupán tudományos érdekeken.

Jelen előadás arra keresi a választ, hogyan járult hozzá a temetőrégészet a városok középkori képének a feltáráshoz dél Erdély szászok által lakta településein. Kutatásom az elmúlt évtizedek leletein alapszik, aminek nagy része nem volt leközlve mostanáig. Segesvár, Brassó és Szeben esetében a történelmi városon belüli régészeti ásatások lehetőséget nyújtottak arra, hogy a középkori parókiák temetőit tanulmányozhassam. A néhány ezer sír feltárása, elemzése nagyon sok új eredményt hozott a temetkezési szokások fejlődésére, változására vonatkozóan. A csontleletek pedig abba engednek betekinteni, hogy milyen volt a testfelépítésük, egészségi állapotuk, valamint milyen fontosabb betegségek léteztek abban az időben.

Az említett szempontok mellett a temetőrégészet lehetőséget nyújt a temetkezési körzetek behatárolására, illetve nyomon követi a temetők fejlődését a várostopográfia kontextusában, a városok fejlődésével összefüggésben. Dolgozatomban Brassó, Szeben és Segesvár temetőit hasonlítom össze egymással, kiemelve a temetkezési körzetek adminisztrálását a települések alapítása és a reformáció közötti időszakban. Legfőképpen a temető területén történő változásokra figyelek, hogyan különül el egymástól a szakrális és a profán tér külső jelek (kereszt, oltár), valamint belső szervezés (utak, sírjelek) alapján.